

Paluküla algusaeg

800-900 – Vanim Paluküla leid - matmisase

1241 – Kirjalik esmateade

1906 – Esimesed dokumenteeritud folkloorsed allikad Paluküla kohta

1920 – Leiti Kunilepa talu maadelt 60 muinaset – üliku matmispaik aastast 900

1913 – Paluküla maastiku detailsem kirjeldus

1930 – mägi muudeti valdavalt põllumaaks ja karjamaaks (tegu oli Liiviku talu maadega)

1935 – G.Vilbaste foto Paluküla mäest. **Paluküla** Reevimägi (mõnikord ka Kiigemäeks nimetatud). See asub **Hiimäe** vahetus läheduses (seal on kiik ja jaanituleplatsi. Üldiselt peetakse seda osaks Hiimäest. Kuna aga seal on eraldi nimi, tuleb teda iseseisvaks mäeks lugeda. Mäe täpset kõrgust ei õnnestunud selgitada, kuid see peaks olema umbes 100 meetrit. Reevimäeks nimetab seda G. Vilbaste artiklis «Harjumaa kõrgeimal mäel» («Loodusevaatleja», 1935. a.), samuti kogumikus «Kas tunned maad?»

ENSV Geoloogia Instituudis tuntakse seda aga Kiigemäe nime all.

1939 – Ehitati 19 meetrine vaatlustorn/triangulatsioonitorn (vajab täpsustamist)

1948 – Kohanimede selgitus tekstis

1959 – Puhke – ja spordikeskuse territooriumile jäävas Palukülas elab 113 inimest

1964 – Võeti looduskaitse alla väärtuslike ökoloogiliste ja geoloogiliste tingimuste ning mäe silmapaistva ilme tõttu. (1961- Keava mäed, 1981 – Keava, Loosalu ja Palasi raba)

1974 - Spordibaas Palukülla

Nädalavahetusel hakati Paluküla mägede jalami] ehitama Lelle talispordimaja, kus asuvad sauna-, duši- ja koosviibimisruumid. Esimesel tööpäeval sai valmis vundamendi süvis, veeti kohale täitekive, liiva. Ettevõtmise initsiaator on sovhoosi spordientusiast Ants Jaanus Ühistöös olid innukamad kaasalööjad autojuhid Vello Nelsas, Ülo Lehtmets, Arne Tanila, töstukijuht Enn Vallimäe, elektrik Hugo Kalle, komsomolisekretär Edda Bolodenko, parteisekretär Enn Ojalind jt. Spordimaja loodetakse valmis saada talispordihooajaks. Ühistöö : Rapla maakonna ajaleht, nr. 96, 15 august 1974

1976 - Lelle sovhoos liidetakse Kehtna nädissovhoostehnikumiga, tehnikumi õpetajate eestvõtmisel rajatakse Palukülla suusarajad ja vana talumaja kohandatakse saunaks. (Kehtna VV)

1988 - Kehtna NST ja Agrotööstuskomitee Vabariiklik Õppekombinaat sõlmivad lepingu ühise Õppekeskuse "Looduse Õppemaja" ehitamiseks. Ehitus peatub, kuna agrotööstuskoondise ja täitevkomitee uued juhid õppekeskuse mõtet ei poolda. Valmis jõuab saada vaid keldrikorras. Selle saab endale Kehtna vald. Sooviga saada Palukülla kohapeale sportlike huvidega noor inimene, toetab majand erandkorras ehituskruundi eraldamist mäe jalami lähedusse. (Kehtna VV)

1993 - põllumajandite likvideerimise järel tulevad Palukülaga seotud probleemid üle Kehtna vallale. Valla üldplaneeringus (ja ka 1996 kinnitatud arengukavas) määratletakse piirkond sotsiaalmana spordi ja puhkemajanduse arendamiseks. Rapla maakonna üldplaneeringus on Paluküla piirkond samuti puhkemajanduslik ala. (Kehtna VV)

1993 - koostatud Kehtna valla üldplaneeringus on Hiiemäe piirkond määratletud puhkeotstarbelise maa-alana

Paluküla Sõda

1997 - vald algatab piirkonna tsoneeringu; valmib Paluküla Puhke Ja Spordikeskuse arengukava, valitsusse läheb taotlus, et Hiiemäe vahetus läheduses asuv traditsiooniliste suusaradade ala saada munitsipaalomandisse. (Kehtna VV)

1997 – Paluküla puhke – ja spordikeskuse arengukava (koostas Tarmo Peterson)

1999 - vastuvõetud Rapla maakonna üldplaneeringus on eelnimetatud ala määratletud puhkemajandusliku alana.

2000 – Loodi Kõnnumaa maastikukaitseala. Valitsus kinnitab "Kõnnumaa maastikukaitseala kaitse-eeskirja"(Kehtna VV)

2001 - valitsus annab 116 ha Hiiemäe maaüksuse valla munitsipaalomandisse. Raplamaa omavalitsuste liit otsustab, et Palukülast saab maakonna tervisespordiobjekt riiklikus programmis, algab Kõnnumaa maastikukaitseala kaitsekorralduskava koostamine. Ajaloo instituudi professor Valter Lang nendib proovi kaevamistel, et vanu kivikalmeid Hiiemäel ei ole. (Kehtna VV)

2001 - Paluküla Puhke- ja Spordikeskuse arendamine maakonna rahvatervisekeskuseks on lepitud kokku Raplamaa Omavalitsuste Liidus 2001.a. (otsus nr 33 26.04.2001)

2002 - koostatud Raplamaa maakonnaplaneering teemaplaneeringus "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" on detailplaneering ala näidatud Kõnnumaa looduskaitsealana

2003 - kultuuriministeerium otsustab regionaalsete tervisespordikeskuste programmist eraldada Palukülale raha aastatel 2003-2006. (Kehtna VV)

2003 – tekkis suurem konflikt, kui Kehtna Vallavalitsus koostas suusakeskuse rajamise projekti, osa kohalikest aga ka Maavalla Koda suhtusid kriitiliselt

2003 - Paluküla hiiemägi ei olnud enne konflikti tekkimist pühapaigana regulaarselt kasutusel. Ent pärast konflikti puhkemist 2003. aastal hakkasid Maavalla Koda liikmed ja kohalikud korraldama mäe peal palvusi (tavaliselt novembris ja jaanuaris)

2003 juuni – Kehtna Vallavalitsus võtab tööle Paluküla Spordi- ja Puhkekeskuse projektijuhi Rein Tamme

2003 16. september - vallavolikogu algatab Hiiemäe maaüksuse läänepoolse ala detailplaneeringu. (Kehtna VV)

20. oktoober avalik arutelu detailplaneeringu suusatõstukite osa asjus. (Kehtna VV)

Oktoober - vald saab 27 allkirjaga protestikirja, nõutakse Paluküla muinsuskaitse alla võtmist ja sihtkaitsevööndisse määramist. (Kehtna VV)

5. november keskkonnamõjude hindamise programmi avalik arutelu. (Kehtna VV)

November Hiiemägi võetakse ajutiselt muinsuskaitse alla. (Kehtna VV)

2003 3.detsembril - toimus Paluküla Hiiemäega seotud avalik arutelu

2004 jaanuar Maavalla Koda algatab allkirjade kogumise kampaania "Paluküla Hiimäe kaitseks".(Kehtna VV)

26. jaanuar-13. veebruar keskkonnamõtjude hindamise väljapanek. (Kehtna VV)

6. jaanuar keskkonnamõtjude avalik nõupidamine. (Kehtna VV)

2004 – 12. jaanuaril Paluküla võimaliku kompromissi arutelu

2004 – Verine vastlapäev

2. veebruar-16. veebruar detailplaneeringu avalik väljapanek volikogus (Kehtna VV)

26. veebruar keskkonnamõtjude avalik arutelu.

26. veebruar detailplaneeringu avalik arutelu. (Kehtna VV)

29. märts-12. aprill detailplaneering volikogus. (Kehtna VV)

2. märts muinsuskaitseameti ekspertgrupp otsustab mäe muinsuskaitse alla võtta. (Kehtna VV)

27. aprill detailplaneeringu avalik arutelu. (Kehtna VV)

17.09.2004 Kehtna vallavalitsus esitab Keskkonnaministeeriumile taotluse Kõnnumaa maastikukaitseala kaitse-eeskirja muutmiseks, et alustada Paluküla puhke ja spordikeskuse rajamiseks vajalike eeltöödega.

21.09.2004 Kehtna vallavolikogu kehtestab Paluküla puhke- ja spordikeskuse detailplaneeringu

28. september otsus ilmub maakonnalehes. (Kehtna VV)

26.10.2004 Kehtna vallavalitsus väljastab detailplaneeringu alusel endale ehitusloa mäetõstukite paigaldamiseks hiimäel.

28. oktoober vallamajja jõuab kaks planeeringu vaiet. (Kehtna VV)

1.-7.11.2004 Spordikeskuse rajajad tõstavad raietööde ajal omaalgatuslikult ümber kaitsealuse palukuklaste pesa pealmise osa. Keskkonnainspeksioon viib läbi uurimise ja karistab 1800 kroonise rahatrahviga Looduskaitse seadust rikkunud Kehtna valla keskkonnaspetsialisti ja maanõunikku. Sama suur rahatrahv määratakse raietöölisele.

8.11.2004 Kehtna vallavalitsus plaanib alustada mäetõstukite paigaldamist hiimäele. Püstkoja ümber koondunud viiskümmend inimest on vastamisi buldooseriiga

15. november vaidekoosolek vallamajas.

16. november vallavolikogu istung, kus otsustatakse moodustada vaidekomisjon

24.11.2004 Hiimäe kaitsjad esitavad mäetõstukite ehitusloale vaide.

30.11.2004 Noored teadlased ja keskkonnakaitsjad astuvad üles avaliku pöördumisega Raplamaa Omavalitsuste Liidu ja Rapla Maavalitsuse poole. Avalduses öeldakse, et edaspidi tuleks Paluküla spordi ja puhkekeskuse kavandamisel keskenduda tervisesportlaste ja loodusturistide vajadustele ning pärandmaastiku säilitamisele.

2. 12.2004 Hiimäe kaitsjad esitavad kompromissvariandi Kehtna vallavalitsusele, et arendajad loobuksid mäetõstukitest, kohtunike majast, autokaravanide parklast ning suurtest spordiväljakutest, samuti lumekahurite jaoks hüdrantkaevude ehitamisest. Nende objektide rajamine nõuaks ulatuslikke pinnasetöid ja muudaks oluliselt maastiku ilmet maastikukaitsealal ning eeldaks kaitse-eeskirja muutmist. Kompromissvariandis leitakse, et kui selles esitatud soovitusel oleksid täidetud, oleks

planeering kooskõlas looduskaitse põhimõtetega, tervisespordi arendamise ja pärandmaastike säilitamise põhimõtetega. Vaidlused detailplaneeringu ümber saaks lõpetada.

9.12.2004 Kehtna vallavalitsus kehtestab uuesti Paluküla puhke ja spordikeskuse detailplaneeringu kehtestamisotsuse. Kompromissvariandis tehtud ettepanekuid ei arvestata. Vaided jäetakse rahuldamata.

2004 – Kultuuriministeerium tunnistas Paluküla Hiiemägi nr 100 kultuurimälestiseks

2004 – loodi Paluküla Hiiemäe Hoiu Seltsing

9.12.2004 Kehtna vallavalitsus kehtestab uuesti Paluküla puhke ja spordikeskuse detailplaneeringu kehtestamisotsuse. Kompromissvariandis tehtud ettepanekuid ei arvestata. Vaided jäetakse rahuldamata.

23. 12.2004 Paluküla hiiemäe problemaatika arutelu Muinsuskaitseametis.

4.01.2005 Kehtna vallavalitsus jätab mäetõstukite ehitusloa vaide rahuldamata.

13.01.2005 Keskkonnaministeerium teatab, et ei pea otstarbekaks Kõnnumaa maastikukaitseala kaitseeeskirja muutmist.

26.01.2005 Tallinna Halduskohus võtab menetlusse Paluküla puhke ja spordikeskuse detailplaneeringu kaebused ning peatab detailplaneeringu täitmise kuni asjas kohtulahendi jõustumiseni.

1.02.2005 Hiiemäe kaitsjate ühispalvus koos indiaanirahvaga hiiemäel.

1.03.2005 Tallinna Halduskohus võtab menetlusse mäetõstukite ehitusloa kaebuse. Kehtna Vallavalitsuse 26.oktoobri 2004.a korraldusega nr 397 anti ehitusloa Paluküla Puhke ja Spordikeskusesse mäetõstuki rajamiseks. Nimetatud korralduse vaidlustas Tallinna Halduskohtus L. Sepp. Tallinna Halduskohtu 1. märtsi 2005.a määrusega liideti nimetatud asi ühte menetlusse asjaga nr 3-80/05. Halduskohus kohaldas 7.aprilli 2005.a määrusega esialgset õiguskaitsset ning peatas Kehtna Vallavalitsuse 26. oktoobri 2005.a korralduse nr 397 täitmise. Kehtna Vallavalitsuse 14. oktoobri 2005.a korraldusega n 417 tühistati eelnimetatud korraldus. Tallinna Halduskohtu 7. aprilli 2006.a määrusega menetlus korralduse nr 397 tühistamise nõudes lõpetati

22.03.2005 Pööripäevapudru keetmine hiiemäel.

2008 – Viidi läbi tasuvus – ja teostatavusanalüüs. Tänaeks aegunud

2009 – Riigimetsa Majandamise Keskus pärandkultuuri inventeerimine

2013 – loodi Paluküla Klubi MTÜ

2014 – Loodi MTÜ Paluküla Klubi arengukava aastateks 2014-2019

2008-2013 – Vaieldi juhtum läbi kõikides Eesti kohtusüsteemi astmetes.

--

2010

Paluküla Hiiemäe konflikt jõudis Euroopa kohtusse. Keskkonna- ja kultuuripärandi kaitsjad esitasid kaebuse, viidates rahvusvahelistele konventsioonidele ning väites, et planeeritud arendustegevus kahjustab looduslikku pühapaika ja kaitsealuseid liike. Dokumendid puuduvad, tõenäoliselt ei võetud avaldust menetlusse.

2012

Paluküla Hiiemäe küsimused tõusid taas esile, kui keskkonnaaktivistid ja maausulised korraldasid avalikke arutelusid ja petitsioone, et peatada planeeritud arendustegevus. Kehtna Vallavalitsus arutas arendusvõimalusi, kuid vastasseis huvigruppide vahel süvenes uuesti.

2014

Noored, Paluküla Klubi MTÜ asutajad, esitasid projekti suusakeskuse rajamiseks, taotlede selleks toetusvahendied. Projekt nägi ette Paluküla mäenõlvadele suusatõstukite rajamise ning murdmaaradade laiendamise. Aktivistid ja looduskaitsejad esitasid vastuväiteid, rõhutades piirkonna kultuurilist ja ökoloogilist väärtust.

2015

Paluküla Hiiemäel viidi läbi looduslike pühapaikade hindamine, et määrata kindlaks kultuuriline ja ajalooline väärtus. Uuring kinnitas, et piirkond omab unikaalset pärimust ja traditsioonilist tähendust, mistõttu tehti ettepanek laiendada selle kaitsekorraldust.

2016

Kõnnumaa maastikukaitseala majanduslik väärtust analüüsiti magistritöös, kus hinnati piirkonna loodusturismi ja rekreatsioonivõimalusi. Analüüs tõi esile võimalikud kompromissid, mis võimaldaksid piirkonna jätkusuutlikku kasutamist, arvestades nii looduskaitse kui ka majanduslike huve.

2017

Paluküla spordikeskuse arendamise ideekonkursile laekus kaks tööd, millest üks keskendus pehmetele loodusmatkamise lahendustele ja teine aktiivsematele talispordivõimalustele. Kohalikud omavalitsused ning arendushuvilised jätkasid arutelusid võimalike lahenduste üle. Tekkis Haldjamaa projekt.

2018

-

2019

Kõnnumaa maastikukaitseala uus kaitse-eeskiri jõustus, muutes Paluküla Hiiemäe kaitsenõudeid rangemaks. Looduskaitsejad nägid seda kui suurt võitu, samas kui paljud mäekeskuse pooldajad pidasid uusi piiranguid liiga karmideks.

2020

Keskkonnaamet kinnitas Kõnnumaa kaitsekorralduskava aastateks 2020–2029. Kava eesmärk oli tasakaalustada loodushoiu ja piirkonna rekreatiivsete võimaluste arengut. Planeeriti mitmeid uusi loodusturismi ja pärandkultuuri tutvustavaid tegevusi.

2021

Kohtuvaidlused Paluküla Hiiemäe arendamise osas jätkusid. Hiiemäe kaitsjad esitasid kohtusse uusi vaideid, et takistada planeeritud ehitusprojekte, mis hõlmas peamiselt teenindusmaja rajamist.

2022

Teadusuuringud keskendusid keskkonna- ja kultuuripärandi konfliktidele Paluküla Hiiemäel. Ilmusid mitmed teadusartiklid, mis analüüsisid arenduskonflikti ja erinevate osapoolte argumente. Avalikus arutelus rõhutati, et piirkond vajab pikaajalist strateegilist visiooni.

2023

Kehtna Vallavalitsus alustas Paluküla Hiiemäe tulevikustrateegia koostamist. Strateegia eesmärk oli leida tasakaalustatud lahendus, mis arvestaks piirkonna kultuuripärandit, looduskaitset ja kohaliku kogukonna vajadusi. Arutelu käigus selgus, et kompromisside leidmine on keeruline.

2024

Kehtna Vallavalitsus alustas ametlikult arengudokumendi koostamist aastateks 2025–2030. Eesmärk oli määrata kindlaks, milliseid arendusi piirkonnas saab teostada ning milliseid alasid tuleb hoida rangelt kaitstuna.

2025

Kehtna Vallavalitsus võtab vastu Paluküla Hiiemäe arendustegevuse väljatöötamiskavatsuse, mis seab raamid piirkonna tuleviku planeerimisele.